

UNA MIRADA AL MÓN DE LA SOCIOLOGIA

1. LA SOCIOLOGIA COM A CIÈNCIA

1.1. La definició de la sociologia

La realitat que ens envolta pot ser analitzada des de diferents perspectives. Així, mentre que les ciències naturals intenten estudiar des d'un punt de vista rigorós els fenòmens naturals, com ara l'espai còsmic (astronomia), la matèria (física i química), el planeta Terra (geologia) o els éssers vius (biologia), per la seva banda, els fenòmens relacionats amb la conducta humana són estudiats per les anomenades **ciències socials**. Així, l'anàlisi de les conductes humanes i dels processos mentals en tant que realitats individuals és, com hem vist, l'objecte d'estudi de la psicologia. Ara bé, la sociologia estudia la conducta humana des d'una òptica no estrictament individual, sinó social.

A l'igual que el que passava amb la psicologia, definir què és la sociologia no és feina fàcil, ja que la diversitat de camps, d'enfocaments i d'interpretacions de les diferents escoles sociològiques dificulten una definició unitària. Malgrat això, si intentéssim reduir al mínim comú el que entenem avui per sociologia, la podríem definir com **la ciència que estudia els fets socials, els comportaments humans interrelacionats i les institucions socials en què es desenvolupen**.

1.2. La sociologia i les altres ciències socials

Es pot dir que a sociologia és una ciència **eclèctica** (treballa amb dades d'altres disciplines, com ara la psicologia, la demografia i l'antropologia) i té un caràcter **interdisciplinar** (les seves afirmacions s'interrelacionen amb altres esferes estudiades per altres ciències).

Però, tot i que la sociologia s'interrelaciona amb la majoria de les ciències socials, a la vegada es diferencia d'elles. En tant que ciència que estudia la interrelació entre l'ésser humà en societat i les institucions socials, la sociologia es diferencia d'altres ciències que estudien els fenòmens socials des d'una altra òptica:

- La **psicologia social** s'ocupa del *comportament individual de la persona* en la mesura que és influenciat pel seu context social i cultural. La psicologia social cavalca entre la psicologia i la sociologia.
- L'**antropologia** estudia el fenomen social de *les diferents cultures*.
- L'**economia** estudia la societat considerant el comportament de *la col·lectivitat humana en relació als recursos* i a la distribució d'aquests.

- La **demografia** estudia *la població*: l'augment o la disminució, la distribució territorial, les franges d'edat o de sexe, de llengua, etc.
- La **ciència política** estudia el "*poder*", tant pel que fa a les institucions formals (constitucions, governs, parlaments, etc.), com als òrgans directament vinculats a aquestes institucions (partits polítics, grups de pressió, etc.) i a totes les institucions de poder dins de la societat (família, treball, associacions cíviques, etc.)
- La **història** estudia les *accions humanes concretes, anteriors a l'instant present*, viscudes o recollides en documents.

1.3. La mirada sociològica

Així, es pot dir que la sociologia estudia en certa mesura el mateix objecte que les altres ciències socials, però des d'una perspectiva peculiar. Per això les preguntes que fa són diferents de les que fan les altres ciències socials.

La sociologia pressuposa analitzar les conductes humanes des d'un distanciament de la visió rutinària, que massa sovint no para esment en les implicacions socials de les conductes individuals. Així, l'anàlisi sociològica d'un acte personal rutinari, com ara prendre un cafè a la feina, analitzat per la sociologia, ens porta a comprendre el seu valor simbòlic (per exemple, com a inici de la rutina personal, o com a ritus social o laboral, etc.), els valors i normes que hi són implícits (encara que pot ser considerat una droga, és acceptada socialment en les nostres societats), les relacions socials i econòmiques que interaccionen (productors pobres i consumidors rics, en general), els processos de desenvolupament social i econòmic als quals responen (fruit dels processos de colonització), les opcions vitals que representa (si prenc cafè de comerç just o no), etc.

D'aquesta manera, amb una **mirada sociològica**, podem observar com la majoria de fets que considerem estrictament individuals o personals (com ara el fet de perdre la feina, o de divorciar-se, per exemple), depassen l'àmbit de la privacitat i ens parlen d'una dimensió social més àmplia, que és precisament la que estudia la sociologia.

1.4. Finalitats de la sociologia

La principal finalitat de la sociologia com a ciència és **comprendre, interpretar i explicar la realitat social**.

Ara bé, a més d'aquesta finalitat de caire general, la sociologia té d'altres finalitats més particulars, com ara:

- Comprendre les noves situacions que estan transformant les nostres societats en l'actualitat:
 - l'impacte de la globalització,

- la multiculturalitat,
 - les desigualtats de gènere,
 - la influència dels mitjans de comunicació de masses,
 - la influència de les noves tecnologies de la informació,
 - les repercussions socials de les noves tendències demogràfiques,
 - les noves estructures familiars,
 - les noves desigualtats socials,
 - l'augment dels integrismes religiosos,
 - els nous valors socials.
- Anticipació de futures problemàtiques socials.
 - Avaluar els efectes pràctics de les polítiques dels governs.

2 ELS PRINCIPALS AUTORS I ESCOLES SOCIOLÒGIQUES

2.1. Els orígens de la sociologia

La societat i la vida social de l'ésser humà ha estat objecte d'anàlisi teòrica des dels inicis del pensament racional. Així, pensadors grecs com els sofistes o Sòcrates al segle V aC ja havien fet d'aquests temes el seu objecte de reflexió.

Malgrat això, es considera que no és ben bé fins al segle XIX que no es pot parlar de sociologia com a disciplina científica, més enllà de les especulacions filosòfiques que s'havien donat al llarg de la història del pensament occidental.

El vocable *sociologia*, de fet, el va inventar **August Comte**, filòsof francès, a la seva obra *Curs de Filosofia Positiva*, al 1.838, malgrat ja Adam Smith o Henry Saint-Simon havien intentat explicar els canvis socials des d'una perspectiva no estrictament filosòfica, que la societat és una realitat que funciona d'acord a regles, que, a manera de lleis de la natura, permeten estudiar-la d'una forma científica.

En un primer moment, al segle XIX, la sociologia intenta estudiar i comprendre una societat en ple procés de transformació social, l'època de la industrialització; més recentment s'ha aplicat a l'estudi de l'estructura, dels canvis i de les transformacions de les societats postindustrials.

2.2. Els precursors: Comte i Marx

2.2.1 Auguste Comte

Auguste Comte (1798-1857), el filòsof *positivista* que va encunyar el terme *sociologia*, és considerat el primer sociòleg, en la mesura en què va intentar explicar les lleis que regeixen el món social de la mateixa manera que les ciències naturals explicaven el funcionament del món físic. Comte creia que la sociologia havia de ser una ciència *positiva*¹, és a dir, una ciència que, més que fer especulacions, estudiés els **fenòmens observables** a través de l'experiència. Segons Comte, com a conseqüència d'aquesta observació rigorosa dels fets podrem trobar les lleis generals que regulen l'estructura, l'ordre i el desenvolupament de la societat. La finalitat del coneixement sociològic és la de promoure el progrés social i eradicar la falta de cohesió que havia generat la desigualtat social associada a la industrialització.

Comte estava convençut que havia descobert la llei científica que explicava l'estructura de la societat i els canvis que en ella es produïen: la **lleï dels tres estats**. Segon aquesta llei la humanitat ha passat en el seu progrés per tres estadis successius:

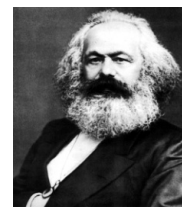
- L'**estat teològic**, que es caracteritza pel fet que els fenòmens naturals s'expliquen per la intervenció de forces sobrenaturals (divinitats).
- L'**estat metafísic**, es caracteritza perquè defensa que les forces que causen els fenòmens no són fenòmens sobrenaturals sinó entitats abstractes (l'Esperit, l'ànima, etc.).
- L'**estat positiu** o científic, que, renunciant a un coneixement absolut de les causes últimes que regeixen l'univers, es caracteritza pel fet de voler descobrir les lleis segons les quals els fets s'encadenen. Si coneixem aquestes lleis mitjançant l'observació i la raó, podem preveure el fenomen que seguirà a un fet determinat i, a més, podrem modificar el segon fet, tot actuant sobre el primer.

Segons Comte totes les ciències: astronomia, física, química, biologia, culminen en la sociologia. La ciència natural menys extensa i la més complexa.

2.2.2. Karl Marx

Karl Marx (1818-1883), també va intentar explicar la situació conflictiva i els canvis que es van produir com a conseqüència de la Revolució industrial.

Karl Marx, a l'igual que el seu antecessor Ludwig Feuerbach i el seu coetani Friedrich Engels, va ser un autor **materialista** que considerava que els elements materials o la matèria era la substància originària de tot. Marx creia que en l'explicació de les societats s'havia oblidat el component material que les explica.

¹ El terme **positivisme** no prové de la paraula *positiu*, en el sentit de realitat òptima, sinó que deriva del terme llatí *positum*: allò "posat" davant nostre, els fets, allò que és observable i real, per contraposició a allò que és inventat o fruit de l'especulació.

En els seus estudis sobre el desenvolupament del mode de producció capitalista propi de la industrialització, Marx va arribar a la conclusió de que hi ha certes constants que permeten explicar els canvis socials.

En primer lloc, Marx va arribar a la conclusió que en el procés de producció, els diferents sistemes econòmics coneguts al llarg de la història (l'esclavisme, el feudalisme i el capitalisme) sempre han presentat una característica comuna. La producció s'ha organitzat de forma que una part de la població era propietària dels mitjans de producció (propietat de les terres o de les fàbriques) i una altra part de la població només tenia força de treball (capacitat per a treballar essencialment amb les seves mans), de forma que aquesta situació donava lloc a la generació de **classes socials** diferents. Segons Marx, aquella classe social que capitalitza i posseeix en propietat aquests mitjans de producció, i monopolitza així el poder econòmic i polític, acaba per generar situacions de misèria a la classe social que només posseeix la seva força de treball, que es troba desposseïda de les riqueses que genera el seu treball. En últim terme, afirma Marx, totes les relacions socials de la història coneguda d'Occident es deixen reduir a un antagonisme entre explotadors (propietaris) i explotats (treballadors).

D'aquesta visió deriva una de les tesis més importants de Marx: la història de les societats és la història dels conflictes socials, o, com va dir ell, **la lluita de classes**: "la història de totes les societats humanes que hi ha hagut fins avui ha estat la història de la lluita de classes". Aquests conflictes són, inexorablement, la base del canvi social, ja que l'antagonisme entre classes acaba generant un canvi social: habitualment en forma de **revolucions**: revolucions esclavistes que van donar lloc a la substitució del sistema esclavista pel feudal; revolucions camperoles, que van generar la substitució del sistema feudal pel capitalista, ...i (vaticina Marx) revolucions obreres i proletàries, que acabaran per enderrocar el sistema productiu capitalista i instauraran el **comunisme**, una forma de producció que acabarà amb els antagonismes socials perquè en fer que la propietat dels mitjans de producció (terres i fàbriques) sigui col·lectiva, generarà la desaparició de les classes socials i de l'explotació d'uns sobre uns altres.

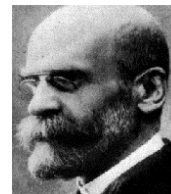
A més d'aquesta visió sobre el caràcter conflictiu de les societats, una altra de les principals aportacions de Marx a la sociologia és la concepció que s'anomena **materialisme històric**. Segons el materialisme històric de Marx, l'activitat productiva de l'ésser humà (la infraestructura econòmica o base real) determina, directa o indirectament, la seva vida "espiritual" (superestructura), és a dir, la seva vida política i jurídica, la seva moralitat, la seva religió, el seu art i la seva filosofia. Així, els canvis en les condicions materials d'existència són el fonament dels canvis socials i culturals. Per a Marx, la desaparició d'uns antagonismes de classe i la seva substitució per altres de nous no es deu a factors ideològics, sinó a les necessitats de la pròpia estructura econòmica. Així, per exemple, l'antagonisme home lliure/esclau es va superar quan les relacions de producció es van tornar insostenibles. El mateix va passar amb la lluita entre serfs i senyors.

L'obra de Marx va tenir una gran influència no només en l'anàlisi sociològica, sinó també en el món social del segle XX, inspirant revolucions i transformacions socials de primer ordre.

2.3. Els clàssics: Durkheim i Weber

2.3.1. Émile Durkheim

Émile Durkheim (1858-1917), sociòleg francès, creia, com Comte, que la societat havia de ser estudiada amb la mateixa objectivitat amb què els científics estudien la naturalesa. Durkheim era un autor **empirista**, en la mesura que creia que l'experiència era el principal mitjà de coneixement i que ens havíem d'allunyar de les especulacions no fonamentades en l'experiència. Si la sociologia pretén ser científica, ha d'estudiar els **fets socials** que donen forma a les accions dels individus, com si fossin coses estudiades per les ciències naturals, abandonant els prejudicis i la ideologia.

En aquest sentit, Durkheim diferencia entre fets socials materials, com ara institucions com l'Estat o l'Església, i fets socials immaterials, com ara les creences morals i religioses, les ideologies, etc.

Durkheim pensava que estudiant les societats al llarg de la història es podia parlar de dos tipus de societats, les primitives i les modernes:

- **Societats tradicionals i primitives:** amb poca població i baix nivell d'interacció, caracteritzades per no tenir una estricta divisió del treball (especialització de la població treballadora en les diferents ocupacions) i tenir una *solidaritat mecànica* (unió social espontània pel fet de compartir experiències comunes) i una forta pressió social sobre l'individu a partir de les creences i els valors compartits compartides, que fa difícil el dissentiment individual.
- **Societats modernes:** amb un increment notable de població i la subsegüent divisió del treball i diferenciació social, han trencat el tipus de solidaritat mecànica pròpia de les societats tradicionals i han generat un tipus de solidaritat *orgànica*, és a dir, la cohesió social ve determinada no per la comunitat de creences, com en les societats tradicionals, sinó per la interdependència econòmica de les persones i el reconeixement de la importància de les aportacions alienes. A mesura que s'estén la divisió del treball i es diversifica la societat, baixa la consciència col·lectiva, es desdibuixen les creences comunes (idees religioses, valors morals, normes socials, etc.) i es genera una debilitació de la pressió social que Durkheim va anomenar **anòmia**.

El concepte d'**anòmia** és una de les grans aportacions de Durkheim a l'anàlisi sociològica. L'anòmia és un fenomen de falta de criteri social orientatiu, la sensació de falta de sentit pròpia de les societats modernes, on la religió ha perdut influència i les idees morals ja no aconsegueixen amb eficàcia l'orientació de la conducta, ja no tenen un caràcter suficientment regulatiu del comportament, de forma que es fa necessària la implantació progressiva de lleis externes que regulin el control de la conducta, per tal de no posar en perill la cohesió social.

Una altra de les grans aportacions de Durkheim a la sociologia és la seva anàlisi del **suïcidi**. Malgrat el suïcidi sembla un acte purament individual, fruit de la profunda infelicitat dels individus i objecte d'estudi exclusiu de la psicologia, Durkheim afirma que

els factors socials tenen una influència decisiva en el comportament suïcida, essent l'anòmia un d'aquests factors. L'estudi sociològic pot ajudar a explicar el per què de les pautes regulars del suïcidi en una societat concreta.

2.3.2. Max Weber

Max Weber (1864-1920), sociòleg alemany, va mantenir que l'objectiu de la sociologia no és tant descobrir les lleis socials de forma causal, com mantenia Comte, sinó, més aviat, la **comprensió** dels fenòmens socials des del seu interior i el perquè de la seva evolució històrica.

Weber serà un sociòleg **racionalista**, en la mesura en què considera la raó com a facultat prioritària del coneixement.

Encara que va seguir, en part, l'explicació sociològica de Marx, Weber va rebutjar el seu materialisme històric, per economicista, i va considerar que els conflictes de classe, tot i ser importants, no tenien la rellevància que Marx els atorgava. Segons Weber, **l'impacte de les idees, els valors i les creences sobre els canvis socials** és també especialment significatiu. De fet, per a ell, la motivació i les idees de l'ésser humà són grans forces que impulsen el canvi. Una anàlisi comparativa entre la religiositat de les societats occidentals i la d'altres civilitzacions li va permetre observar aquesta rellevància.

En aquest sentit, en la seva obra de referència, *L'ètica del protestantisme i l'esperit del capitalisme* (1908), Weber arriba a formular una de les seves tesis fonamentals, que certs aspectes de la doctrina cristiana (especialment el protestantisme) havien tingut un paper fonamental en l'aparició del capitalisme. La creença pròpia del protestantisme de la necessitat d'una vida austera, però fent-la compatible amb la legitimitat de cercar racionalment el benefici econòmic (l'enriquiment pot ser considerat en el calvinisme fins i tot com un senyal de predestinació a la salvació), així com la consideració del treball i el seu sacrifici com un bé van generar les condicions adequades pel sorgiment del capitalisme, en contraposició a altres creences religioses que veien negativament la recerca del propi benefici o consideraven el treball com una condemna. D'aquesta manera, Weber ressalta com les idees i valors culturals ajuden a la constitució d'una societat i conformen les nostres accions individuals.

Un altre dels conceptes fonamentals que Weber va aportar a la sociologia és el de **racionalització**. Mentre que en les societats tradicionals els principals components que configuraven les actituds i els valors eren la religió i les creences tradicionals basades en la superstició, el costum i els hàbits arrelats socialment, a les societats modernes, aquestes creences estaven sent substituïdes per càlculs racionals i instrumentals que tenien més en compte l'eficiència i la visió de futur que les pròpies tradicions. En aquest sentit, **la ciència** (que possibilita la tecnologia moderna) i **la burocràcia** (única forma d'organització eficaç dels nombrosos grups de persones) pròpies de les societats modernes contribueixen notablement a aquesta **racionalització**, que busca la manera més eficient de generar riquesa i que serà especialment important en la generació de canvis econòmics, polítics i socials.

Weber pensa, però, que aquest procés de racionalització propi de les societats modernes pot produir *desencant* entre la població per la pèrdua dels elements sentimentals que tenien les societats tradicionals i, d'altra banda, adverteix de les

possibles conseqüències asfixiants i deshumanitzadores de la moderna burocràcia, així com dels perills que comporta per a la democràcia.

2.4. Models sociològics del segle XX

Com hem pogut veure, entre els fundadors clàssics de la sociologia (Comte, Marx, Durkheim i Weber) es donen diferents perspectives del fet sociològic. Després de la Primera Guerra Mundial la sociologia es va estendre i es va institucionalitzar acadèmica i professionalment. Però la pretensió d'arribar a un enfocament teòric únic no es va aconseguir.

L'aparició d'organismes acadèmics de sociologia va provocar:

- L'especialització i la parcel·lació de la sociologia.
- La cooperació interdisciplinària entre totes les ciències socials.
- El desenvolupament de mètodes i tècniques d'investigació social.

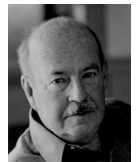
En relació a aquests fets apareixen diferents corrents sociològics: L'estructural-funcionalisme, l'interaccionisme simbòlic i l'Escola de Frankfurt, principalment.

2.4.1. L'estructural-funcionalisme

L'estructural-funcionalisme defensa que la societat és com un organisme viu, un tot format per elements interdependents entre sí que no es poden comprendre aïlladament. Cadascú d'aquets elements té un paper important a l'hora de mantenir l'equilibri del tot. Així, la sociologia té com a finalitat estudiar la relació existent entre cada un dels components de la societat i la seva contribució a la continuïtat de la societat en el seu conjunt. L'anàlisi de les creences religioses o els costums, per exemple, ens ha de mostrar la seva relació amb altres aspectes de la societat, com ara el Dret o la moral, la demografia, etc., així com la seva contribució a l'estabilitat social.

Alguns dels principals representats d'aquest corrent són Parsons i Merton, molt influenciats per Durkheim:

- Talcott **Parsons** (1902-1975) és un dels principals representants de l'anomenada **sociologia de l'ordre**. Va insistir en la importància dels agents de socialització, com la família, a l'hora de transmetre les normes socials i generar estabilitat social. Va contribuir també a la teoria del **rols socials** (les diferents funcions dels individus en la societat i les normes de comportament associades).
- Robert **Merton** (1910-1984) va elaborar una teoria de la desviació per tal d'explicar els canvis a partir de les pròpies **disfuncions estructurals** d'una societat. Així, per exemple, Merton situava l'origen del delictes en la societat nordamericana en el conflicte generat entre les normes socials acceptades (necessitat de tenir èxit independentment de l'origen social) i la realitat social (incapacitat de poder progressar, en aquest sentit, si l'origen social és baix o si es pertany a

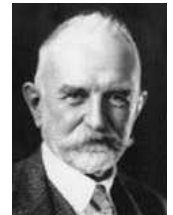

determinat grup ètnic), de forma que les desigualtats econòmiques i l'absència d'equitat en les oportunitats, que revelen els estudis sociològics estaria en la base de la desviació social que porta al delictes.

2.4.2. L'interaccionisme simbòlic

L'interaccionisme simbòlic defensa que tots els elements de la vida social i cultural són el resultat de les interaccions socials, és a dir, són el resultat de la comunicació entre dues o més persones, que són les que negocien contínuament el significat de les coses.

El principal representant d'aquest corrent és George Herbert **Mead** (1863-1931). Mead va insistir en la importància del llenguatge com a tret definitori de l'ésser humà. Gràcies al llenguatge, ens autoconeixem i interaccionem amb els altres. El llenguatge, però, és una realitat simbòlica, és a dir, una convenció humana que atorga significats a certes paraules o expressions, de forma que la nostra relació social la fem essencialment a partir de símbols.

L'interaccionisme simbòlic de Mead dirigeix la seva atenció a l'anàlisi de petits detalls d'aquesta interacció social que acaba creant la societat i les seves institucions. De vegades ha estat criticat per no atendre la importància del poder o de les estructures socials i la pressió que exerceixen en la conducta individual.

2.4.3. L'Escola de Frankfurt

L'anomenada *Escola de Frankfurt*, lligada a L'Institut d'Estudis Sociològics de Frankfurt, està constituïda per un grup d'autors que segueixen la línia crítica de Marx i que volen actualitzar el seu llegat, ampliant la seva reflexió a les societats postindustrials.

L'Escola de Frankfurt critica l'enfocament descriptivista o merament comprensiu de la realitat social per part de la sociologia clàssica, que, darrera de la seva aparent neutralitat, acaba justificant l'ordre de coses existent, molt sovint, profundament irracional i injust per a grans sectors de la població. Segons l'Escola de Frankfurt, la sociologia ha de ser una **teoria crítica**, és a dir, ha de tenir una preeminent funció crítica, ha de posar-se al servei de l'emancipació de la humanitat, de l'explicitació de les noves disfuncions socials i de l'eradicació de les formes d'injustícia social pròpia de les nostres societats postindustrials (alienació laboral, desigualtats encobertes, domini dels poders econòmics sobre els polítics, instrumentalització dels mitjans de comunicació de masses, mercantilització de la cultura al servei dels interessos econòmics, etc.).

Els principals representats d'aquest corrent són Max **Horkeimer** (1895-1973), Theodor **Adorno** (1903-1969), Herbert **Marcuse** (1898-1979) i, més recentment, Jürgen **Habermas** (1929).

AUTORS / ESCOLES	APORTACIONS
Auguste Comte (positivisme)	<ul style="list-style-type: none"> • Llei dels tres estats.
Karl Marx (materialisme)	<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de classe social, lluita de classes i revolució • Proposta comunista. • Materialisme històric.
Émile Durkheim (empirisme)	<ul style="list-style-type: none"> • Classificació de les societats: tradicionals i modernes. • Anomia. • Estudi del suïcidi.
Max Weber (racionalisme)	<ul style="list-style-type: none"> • Influència de les idees, les creences i els valors en les societats • Concepte de racionalització.
Estructural-funcionalisme (Parsons i Merton)	<ul style="list-style-type: none"> • Concepció de les societats com a equilibris estables en els quals els diferents elements estructurals socials compleixen la seva funció.
Interaccionisme simbòlic (Mead)	<ul style="list-style-type: none"> • Proposa com a objecte d'estudi l'anàlisi de la influència dels elements simbòlics en els diferents mecanismes d'interacció social.
Escola de Frankfurt (Horkheimer, Adorno, Marcuse i Habermas)	<ul style="list-style-type: none"> • Teoria crítica. • Anàlisi crítica de les societats postindustrials.

Taula resum de les diferents escoles sociològiques

3. CAMPS D'APLICACIÓ I FINALITATS DE LA SOCIOLOGIA

El camp d'actuació de la sociologia és molt ampli i molt variat, des de l'anàlisi de trobades efímeres de persones al carrer, fins a investigacions dels processos socials globals. En aquest sentit, diferenciem diverses branques de la sociologia.

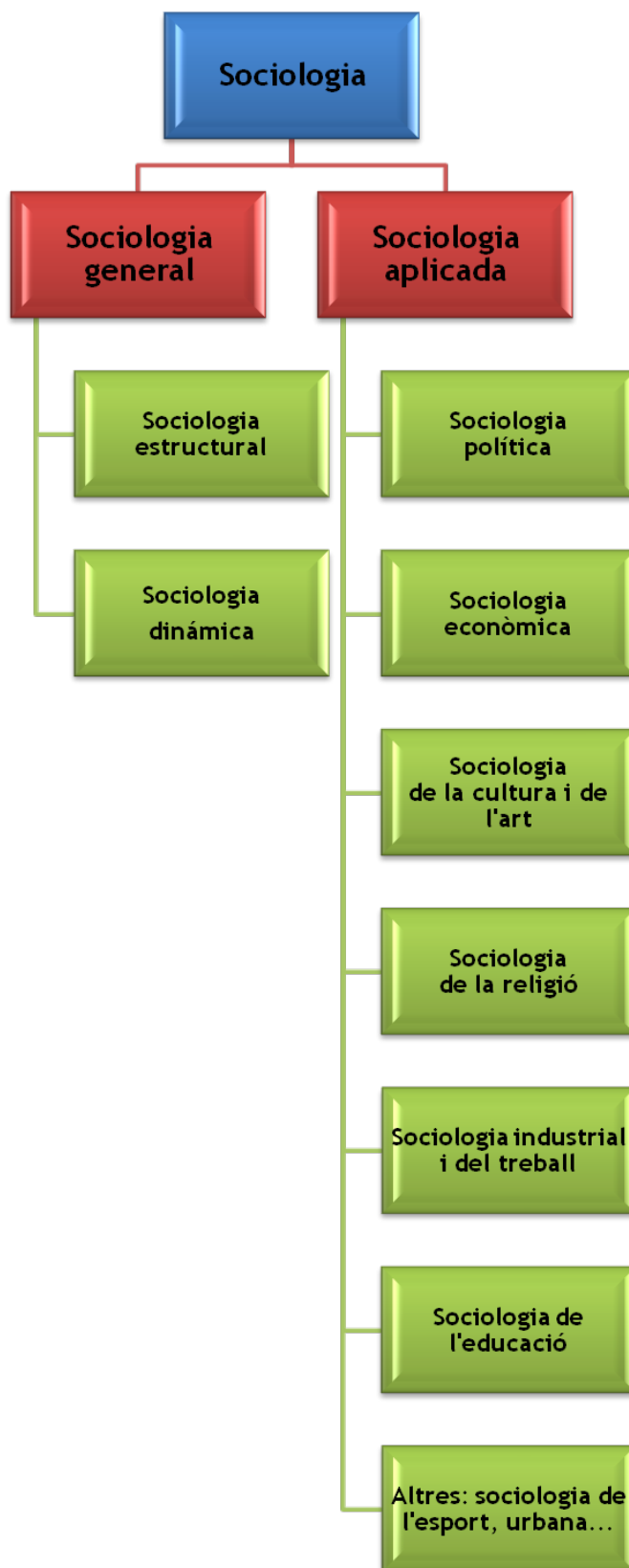
3.1. Branques de la sociologia

Habitualment es diferencia la **sociologia general** (també anomenada sociologia sintètica o sistemàtica) i la **sociologia especial** (també anomenada sociologia descriptiva o sociologia analítica).

- **Sociologia general:** investiga de forma genèrica la societat. Té per objecte d'estudi els fenòmens socials com a totalitat i intenta establir les lleis que regeixen el funcionament de les societats. Dintre de la sociologia general podem distingir entre:
 - la **sociologia estructural**, que estudia en que s'anomena *estàtica social*, es adir, la composició de la societat: grups, rols, status...
 - la **sociologia dinàmica**, que estudia la *dinàmica social*, és a dir, els canvis i conflictes socials.

- **Sociologia aplicada o especial**, que amb propòsits d'intervenció més especialitzada, estudia fenòmens socials particulars
 - Sociologia política
 - Sociologia econòmica
 - Sociologia de la cultura i de l'art
 - Sociologia de la religió
 - Sociologia industrial i del treball
 - Sociologia de l'educació (fracàs escolar, etc)
 - Sociologia de l'esport
 - Sociologia urbana
 - Sociologia de la comunicació,
 - Altres: Sociologia de la medicina, de la publicitat, del dret, de la família, rural, etc.

Branques de la sociologia

4. MÈTODES DE TREBALL DE LA SOCIOLOGIA

D'ençà que es va independitzar de les especulacions filosòfiques, la sociologia vol entendre's a si mateixa com una ciència i, com a tal, utilitza certs mètodes en les seves investigacions per poder explicar els fets socials des de la perspectiva científica.

Ara bé, la metodologia pròpia de la sociologia és variada. Com que la sociologia es focalitza sobre diferents àmbits, utilitza també, depenent de l'objecte a conèixer, mètodes diferents. De vegades, es tracta d'observacions descriptives rigoroses; d'altres, d'estudis sobre correlacions entre fets i, d'altres, quan és possible, d'experiments controlats que puguin aportar llum sobre determinats problemes.

La sociologia no pot experimentar a gran escala, d'aquí que els estudis comparatius tinguin especial rellevància

4.1. Els mètodes quantitativus

Els mètodes quantitativus intenten dotar l'estudi de la societat d'uns procediments similars als de les ciències naturals, on es possible treballar a partir de xifres precises i operacions matemàtiques. D'aquesta manera, la sociologia intenta servir-se dels avantatges del càlcul. Els principals mètodes quantitativus són els següents:

- **Les estadístiques:** Una de les principals fonts de recopilació de dades, com va deixar palès la investigació de Durkheim sobre el suïcidi. A les nostres societats les institucions cada vegada encarreguen més estadístiques: sobre atur, immigració, escolaritat. Encara que les estadístiques donen informació, cal, però, interpretar-les.
- **Les enquestes:** són un mètode de recollida d'informació que es dirigeix a individus seguint un pla o disseny determinat. Per exemple, en matricular-nos en la universitat se'ns enquesta sobre situacions personals, familiars, etc. Sovint ens fan enquestes, també, per realitzar sondeigs electorals, preferències de consum, etc.

Com que, normalment, una vegada determinada la població (univers social) a la qual va dirigida l'enquesta no es pot (per les seves grans dimensions) realitzar a la totalitat de la població, es procedeix a realitzar un **mostreig**, és a dir, una selecció, una mostra, que sigui representativa del conjunt i que, a efectes estadístics, els resultats puguin ser considerats molt aproximats als que s'extraurien del conjunt.

4.2. Els mètodes qualitativus o descriptius

Com que de vegades no és possible quantificar l'objecte d'estudi, la sociologia utilitza altres mètodes que donen molta informació, encara que no permeten fer grans generalitzacions. Es tracta dels anomenats *mètodes qualitativus o descriptius*. Els principals són els següents:

- **Les entrevistes:** com a resultat de la conversa amb una persona, es poden obtenir informacions importants sobre fets socials. En aquest sentit, es parla de diferents tipus d'entrevistes:
 - Entrevistes d'opinió i de personalitat.
 - Entrevistes documentals
 - Entrevistes en profunditat
- **Les històries de vida:** recollida d'informació sobre persones, a través dels seus relats, les seves cartes, etc. Encara que és un mètode força subjectiu, proporciona molta informació en profunditat sobre algunes qüestions. Per exemple, gran part de l'anàlisi sociològica sobre l'esclavitud es va nodrir dels testimonis i històries de vida dels propis esclaus.

5. CONTROVÈRSIES AL VOLTANT DE LA SOCIOLOGIA

Han sorgit controvèrsies entre la diversitat de plantejaments i metodologies utilitzats als estudis sociològics al llarg de la història. Aquestes controvèrsies Bunge les anomena trilemes sobre matèries socials.

5.1 Primer trilema

En essència hi ha tres grans plantejaments, tres formes diferents de realitzar l'estudi sociològic:

1. L'anomenat **Bottom-up**, és a dir, realitzar l'estudi sociològic de forma sintètica, dels individus a les totalitats socials (de baix a dalt). Des d'aquest plantejament la societat seria el resultat de la suma dels individus que la componen. Aquesta postura és individualista ja que considera els individus com els veritables agents o actors que constitueixen amb les seves accions el camp social, se subratlla la importància de l'individu enfront del col·lectiu

2. L'anomenat **Top-down** (de dalt a baix) considera l'estudi sociològic de forma analítica, partint de les totalitats socials fins arribar als comportaments individuals. Aquest plantejament és característic del holisme, que concep la societat com una totalitat diferent, i més important que la mera suma d'individus.

3. L'anomenat **sistemisme**, considera l'estudi social tant de forma analítica com de forma sintètica, la societat és un sistema d'individus interrelacionats interrelacionats, sistemisme.

5.2 Segon trilema

Segons la postura que adopti l'investigador social poden distingir tres mètodes diferents d'abordar els estudis socials:

1. L'investigador social es limita a descriure els fets socials que estudia, recopila dades. És el que caracteritza el **positivisme**.

2. L'investigador social tracta de comprendre el significat de les accions dels subjectes. Aquesta postura s'anomena **hermenèutica**.

3. L'investigador social pretén descriure objectivament els fets socials i, a més explicar els seus mecanismes de funcionament. Aquesta postura es diu **realisme gnoseològic**.